

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΩΝ ΤΡΙΜΙΘΙΑΣ

ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ

ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

«Δεν υπάρχουν ίσως ημέρες της παιδικής μας ηλικίας που να τις ζήσαμε τόσο απόλυτα, όσο εκείνες που πιστέψαμε ότι τις αφήσαμε να φύγουν χωρίς να τις ζήσουμε, εκείνες που τις περάσαμε με ένα βιβλίο αγαπημένο»

Μαρσέλ Προυστ, Γάλλος συγγραφέας

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΩΝ ΤΡΙΜΙΘΙΑΣ

Σχολική Χρονιά 2021-2022

Α) ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ- ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΣΤΟΧΟΥ

Η λογοτεχνία, ως σημαίνον αισθητικό και μορφωτικό αγαθό, εντάσσεται στο πλαίσιο της ανθρωπιστικής παιδείας, ενώ συγχρόνως καταδεικνύει την ιδιαίτερη γλωσσική και πολιτισμική φυσιογνωμία ενός λαού.

Η ενασχόληση με τα λογοτεχνικά κείμενα, στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος, παρέχει τη δυνατότητα άμεσης συμμετοχής των μαθητών στη διαδικασία της γνώσης, ως κοινότητας αναγνωστών, διευρύνει τον ορίζοντα των εμπειριών και το βάθος της ευαισθησίας τους, οξύνει το γλωσσικό αισθητήριο και αισθητικό τους κριτήριο, αναπτύσσει τη φαντασία και την κριτική τους ικανότητα.

Συνεπώς, η λογοτεχνία καθιστά τους μαθητές ικανούς να αντιλαμβάνονται την πραγματικότητα στις πολυειδείς όψεις και εκδοχές της, και να παίρνουν κριτική θέση απέναντι σε ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής.

Η ανάπτυξη της Φιλαναγνωσίας και η επαφή με τον λογοτεχνικό λόγο μπορεί να προσφέρει χαρά και απόλαυση στον αναγνώστη. Ωστόσο, η αγάπη για το βιβλίο δεν μεταδίδεται κληρονομικά ούτε αποτελεί μια έμφυτη λειτουργία. Αντίθετα, αποκτάται μέσω μιας μακροχρόνιας και συστηματικής προσπάθειας που δεν έχει καταναγκαστικό και υποχρεωτικό χαρακτήρα, ενώ καλλιεργείται από μικρή ηλικία, από τους πρώτους κιόλας μήνες της ζωής ενός παιδιού, κυρίως με το παράδειγμα των γονιών (Αγγελοπούλου, 1986), (Αναγνωστόπουλος, 1987), (Σωτηροπούλου, 1993), (Γιαννικοπούλου, 1998).

Όπως θεωρούσε και ο Ποσλάνιεκ (1990) το σχολείο είναι ένας προνομιακός χώρος για την άσκηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το βιβλίο και συμβάλλουν αποτελεσματικά στη θεμελίωση και ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας. Ως διαμεσολαβητής όλων αυτών, ο δάσκαλος συμβάλλει στον εμπλουτισμό των γνώσεων και την καλλιέργεια των παιδιών με βασικό εργαλείο το βιβλίο-λογοτεχνικό κείμενο και τις ευχάριστες δραστηριότητες που σχεδιάζει και δημιουργεί. Μέσα από αυτή την αναγνωστική διαδικασία ο μαθητής αγαπά τα βιβλία και παράλληλα αποκτά μια θετική στάση απέναντι στη λογοτεχνία.

B) ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

B1. Ενισχύω τη αγάπη μου για τα βιβλία (φιλιαναγνωσία)

● Ειδικοί Στόχοι για όλες τις τάξεις

Οι μαθητές να:

- αποκτήσουν θετική στάση για τη ζωή
- καλλιεργήσουν την αναγνωστική δεξιότητα και απόλαυση
- ασκηθούν στη δεξιότητα της προσεκτικής ακρόασης
- καλλιεργήσουν τη δεξιότητα αναδιήγησης ιστοριών, συναισθημάτων ή καταστάσεων
- αναπτύξουν τις δεξιότητες κατανόησης κειμένου
- αναπτύξουν την αφηγηματική ικανότητα
- βελτιώσουν την κριτική και δημιουργική σκέψη
- αναζωογονήσουν και να εμπλουτίσουν την εφευρετικότητά τους

- αναπτύξουν την αισθητική καλλιέργεια και τη συναισθηματική νοημοσύνη τους
- καλλιεργήσουν τη γλωσσική έκφραση μ' έμμεσο-βιωματικό τρόπο, ώστε να ενισχυθεί η ικανότητα των μαθητών στην κατανόηση κειμένων, στην έκφραση απόψεων και ιδεών, συμβάλλοντας στην συγκρότηση μιας πολυδιάστατης και δημιουργικής προσωπικότητας.

Καλλιερλώ τη φιλαναγνωσία μέσα από κείμενα λογοτεχνίας με στόχο:

- Ανασύσταση της τάξης ως μια κοινότητα αναγνωστών
- Όξυση της κριτικής και δημιουργικής σκέψης
- Ανάπτυξη της αισθητικής καλλιέργειας και της συναισθηματικής νοημοσύνης
- Καλλιέργεια της γλωσσικής έκφρασης με έμμεσο και βιωματικό τρόπο, ώστε να ενισχυθεί η ικανότητα των μαθητών στην κατανόηση κειμένων, στην έκφραση απόψεων και ιδεών, συμβάλλοντας στην συγκρότηση μιας πολυδιάστατης και δημιουργική προσωπικότητας
- Αναζωογόνηση και εμπλουτισμός της φαντασίας και της εφευρετικότητας
- Δημιουργία κινήτρων για ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων.

B2. Καλλιέργω τον Λογοτεχνικό λόγο:

Ειδικοί στόχοι ανά τάξη (Από Αναλυτικό Λογοτεχνίας)

Α΄ - Β΄ ΤΑΞΗ

1. Να αντιλαμβάνονται «παίζοντας με τις λέξεις», πως η χρήση της κοινής γλώσσας μπορεί να επιφέρει ένα ιδιαίτερο αισθητικό αποτέλεσμα.
2. Να μπορούν να «διαβάσουν» δημιουργικά ένα κείμενο με τη βοήθεια εικόνων ή τη χρήση κατάλληλου λογισμικού.
3. Να αναγνωρίζουν στοιχειωδώς τη διαφορά ενός ποιήματος από ένα πεζογράφημα, ένα παραμύθι, ένα εικονογραφήγημα (κόμικ) κτλ.
4. Να συνδυάζουν ένα λογοτεχνικό κείμενο με άλλες μορφές έκφρασης και τέχνης.

Γ΄ - Δ΄ ΤΑΞΗ

1. Να διακρίνουν τα γένη και τα πρωτογενή είδη της λογοτεχνίας (ποιήματα/πεζογραφήματα) με βάση τα ειδοποιά τους γνωρίσματα.
2. Να αναγνωρίζουν τα στοιχεία ταυτότητας (π.χ. τίτλος, συγγραφέας, εικονογράφος, εκδότης).
3. Να αντιλαμβάνονται τα εσωτερικά στοιχεία δομής και οργάνωσης και το είδος ενός κειμένου (ποιητικό, αφηγηματικό, θεατρικό κτλ).
4. Να προσλαμβάνουν και να ερμηνεύουν στοιχειωδώς ένα λογοτεχνικό κείμενο αναπτύσσοντας την κριτική τους σκέψη.
5. Να αλληλεπιδρούν δημιουργικά με το κείμενο δοκιμάζοντας εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης.
6. Να μπορούν να δουν ένα λογοτεχνικό κείμενο σε συνάφεια με άλλα διδακτικά αντικείμενα (π.χ. Τέχνη).
7. Να ανταλλάσσουν πληροφορίες και να συνεργάζονται στην ανάλυση των κειμένων.

Ε΄ - Στ΄ ΤΑΞΗ

1. Να αναγνωρίζουν βασικά χαρακτηριστικά του ποιητικού λόγου.
2. Να διακρίνουν τις βασικές ποιητικές μορφές: έμμετρη/ μοντέρνα ποίηση
3. Να ξεχωρίζουν τα ποιητικά και τα αφηγηματικά είδη της δημοτικής παράδοσης από τα αντίστοιχα είδη της επώνυμης νεότερης λογοτεχνίας.
4. Να διακρίνουν τον δημιουργό καθώς και τους συστατικούς όρους ενός πεζογραφήματος (αφηγητής/ήρωες).
5. Να αναγνωρίζουν είδη αφηγηματικών κειμένων ανάλογα με το θέμα και την πλοκή τους (επιστημονική φαντασία, περιπέτεια, αστυνομικό σύγχρονο παραμύθι).
6. Να παράγουν μεθοδευμένα προσωπική δημιουργική γραφή και να αξιολογούν με συγκεκριμένα κριτήρια το αποτέλεσμα.
7. Να αναπτύσσουν την ικανότητα για συλλογική εργασία, παράλληλα με τις δεξιότητες της διαπροσωπικής επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών, κάνοντας χρήση και των νέων τεχνολογιών.

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Η κατανόηση του λογοτεχνικού λόγου είναι χωρίς αμφιβολία μια πολύπλοκη και πολυδιάστατη διαδικασία που εμπλέκει δύο μέρη: το κείμενο και τον αναγνώστη. Το κείμενο περιέχει πληροφορίες που πρέπει να γίνουν κατανοητές από τον αναγνώστη ο οποίος, χρησιμοποιώντας τις δεξιότητες και την εμπειρία του, καλείται να αλληλεπιδράσει με το κείμενο. Η κατανόηση του λογοτεχνικού λόγου είναι κάτι πολύ περισσότερο από μια απλή αποκωδικοποίηση γραμμάτων σε μια σελίδα: είναι μια αναζήτηση για νόημα που απαιτεί από τον αναγνώστη να συμμετάσχει ενεργά στη δεξιότητα αυτή.

Η κατανόηση γραπτού λόγου βασίζεται στην ανάγνωση και κατανόηση των λέξεων που απαρτίζουν ένα κείμενο. Οι ικανοί αναγνώστες είναι σε θέση να αναγνωρίσουν γρήγορα τις λέξεις χωρίς να χρειάζεται να σκεφτούν ιδιαίτερα και αυτόματα ενεργοποιούν το νόημα των λέξεων που διαβάζουν συνθέτοντας έτσι το νόημα των προτάσεων και των παραγράφων του κειμένου. Οι λιγότερο ικανοί αναγνώστες έχουν δυσκολίες στην κατανόηση οι οποίες αυξάνονται καθώς οι λέξεις και οι προτάσεις γίνονται πιο πολύπλοκες όταν το θέμα των κειμένων γίνεται πιο εξειδικευμένο.

Εξαιτίας της πολυπλοκότητας αλλά και της αναγκαιότητας της δεξιότητας αυτής είναι απαραίτητο στην καθημερινή πρακτική να αξιοποιούνται διάφορες διδακτικές προσεγγίσεις και εργαλεία που ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να αξιοποιεί στοχευμένα και ευέλικτα, ώστε η διδασκαλία να είναι αποτελεσματική και να οδηγήσει στη δημιουργία αυτόνομων αναγνωστών εντός αλλά και έκτος του σχολικού χώρου. Τα διδακτικά εργαλεία για την κατανόηση κειμένων διευκολύνουν τη διαδικασία ανάπτυξης δεξιοτήτων κατανόησης ποικίλων λογοτεχνικών κειμένων από τους μαθητές.

Δ. 4 ΑΞΟΝΕΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

1. Κουλτούρα σχολείου – Κατάλληλη διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου	3. Ενεργοποίηση γονέων
2. Αξιοποίηση Αναλυτικού Προγράμματος διδασκαλίας Λογοτεχνίας-Επαφή παιδιών με ποικίλα κειμενικά είδη	4. Υποστήριξη προσωπικού

	1. Κουλτούρα σχολείου – Κατάλληλη διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου ΔΡΑΣΗ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Τι πρέπει να κάνουμε για να πετύχουμε τον στόχο μας;	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Πότε;	ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ Ποιος αναλαμβάνει τι; Συντονισμός
1.	<p style="text-align: center;">Καθημερινή πρωινή δεκάλεπτη Ελεύθερη Εθελοντική Ανάγνωση</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ο/Η εκπαιδευτικός διαβάζει καθημερινά στην ολομέλεια ένα λογοτεχνικό βιβλίο. Συστηματική μεγαλόφωνη ανάγνωση βιβλίων από το δάσκαλο προς τα παιδιά για ευχαρίστηση και απόλαυση -Βιβλιοπαιχνίδια, αφηγήσεις, εμψυχώσεις στις τάξεις ✓ Ανάγνωση βιβλίου από τα ίδια τα παιδιά ✓ Χρήση «Μικρού Αναγνώστη» για ακρόαση παραμυθιών μέσω διαδικτύου. (Αξιοποίηση της ιστοσελίδας http://www.mikrosanagnostis.gr/ για ακρόαση/διάβασμα παραμυθιών / γνωριμία με λογοτέχνες κτλ.) αλλά και γνωριμία με άλλες ιστοσελίδες παιδικής Λογοτεχνίας (Σύνδεσμος Παιδικού Νεανικού Βιβλίου, Ο κύκλος του Παιδικού Νεανικού βιβλίου, Αγαπημένα παιδικά βιβλία, , Κόκκινη Αλεπού, ο Αναγνώστης κ.ά. 	<p>Οκτώβριος-Ιούνιος</p> <p>Οκτώβριος-Ιούνιος</p> <p>Οκτώβριος-Ιούνιος</p>	<p>Εκπαιδευτικός πρωινής επιτήρησης/Υπεύθυνος εκπαιδευτικός</p> <p>Εκπαιδευτικός πρωινής επιτήρησης/Υπεύθυνος εκπαιδευτικός</p> <p>Υπεύθυνος Εκπαιδευτικός</p> <p>Υπεύθυνος Εκπαιδευτικός</p>
2.	<p>Ενεργοποίηση βιβλιοθηκών τάξης και εμπλουτισμός τους με υψηλής ποιότητας βιβλία παιδικής λογοτεχνίας με βάθος και ενδιαφέρον, χαρακτήρα, εικονογράφηση, λεξιλόγιο, δομή, θέμα.</p>		<p>Υπεύθυνος Εκπαιδευτικός</p>

3.	Ετοιμασία κουτιού (Παραμυθάς) με έτοιμες βιβλιοδραστηριότητες. Οι μαθητές φιλοξενούν στην τάξη τους τον Παραμυθά, εμπνέονται ,δημιουργούν και εμπλουτίζουν!	Ιανουάριος-Ιούνιος	
4.	Αξιοποίηση της κατασκευής «Τα βιβλία με ρόδες» - Βιβλιοτρεχάλας. Παγκάκια ανάγνωσης για το διάλειμμα.		
5.	Δημιουργία αίθουσας Αγωγής Υγείας -Δημιουργικής ανάγνωσης και γραφής		
6.	Δημιουργία Επιτροπής Φιλαναγνωσίας		
7.	Δημιουργία εξωτερικής πινακίδας στην οποία θα υπάρχουν ενημερωτικά άρθρα- αφίσες κλπ σχετικά με φιλαναγνωστικές δραστηριότητες ή δράσεις, νέες κυκλοφορίες βιβλίων κ.α.	Νοέμβριος-Ολόχρονα	
8.	Προκήρυξη διαγωνισμού για τη δημιουργία φιλαναγνωστικής αφίσας –σλόγκαν του σχολείου και τοποθέτηση σε κάποιο ορατό σημείο	Ιανουάριος	
9.	Στόχευση σε συγκεκριμένους θεματικούς άξονες ανά περίοδο (μελετώ βιβλία σχετικά με ένα θέμα ή βιβλία ενός μόνο συγγραφέα)	Δεκέμβριος-Ιούνιος	
10.	Σχετικές γωνιές και πινακίδες στις τάξεις (π.χ. «το βιβλίο του μήνα», «ο συγγραφέας του μήνα» ή «το βιβλιόδεντρο» ή «γωνιά ανάγνωσης»)		
11.	Σχεδιασμός και χρόνος για κουβέντα για τα βιβλία με στόχο τη δημιουργία		

12.	<p>κοινότητας αναγνωστών που θα τους δοθούν ευκαιρίες να μοιραστούν ανταποκρίσεις και γνώμες</p> <p>Συνεργασία με συγγραφείς και εικονογράφους για κατανόηση της διαδικασίας δημιουργίας βιβλίου.</p>		
	<p>2. Αξιοποίηση Αναλυτικού Προγράμματος διδασκαλίας Λογοτεχνίας-Επαφή παιδιών με ποικίλα κειμενικά είδη ΔΡΑΣΗ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>Τι πρέπει να κάνουμε για να πετύχουμε τον στόχο μας;</p>		
	<p>Καλλιέργεια στρατηγικών ανάγνωσης και μορφές εκφώνησης του κειμένου Αρχική και επαναληπτική ανάγνωση Σιωπηρή Ανάγνωση Εστιασμένη ανάγνωση κτλ</p> <p>Εντοπισμός και ερμηνεία περιεχόμενων στοιχείων εξώφυλλο: τίτλος – συγγραφέας εικονογράφηση, εικονογράφος εκδότης, χρονολογία έκδοσης Επισήμανση κλειδιών-λέξεων στον τίτλο Αποκωδικοποίηση της εικόνας (εξώφυλλο κτλ)</p> <p>Ανάπτυξη και κατανόηση των παιχνιδιών του λόγου Φωνολογικά παιχνίδια (παρηχήσεις κτλ) , ρυθμός, ρίμες</p> <p>Εντοπισμός και καλλιέργεια ειδολογικών κωδίκων ανάλογα με το λογοτεχνικό είδος</p>		

και με βάση τα τυπικά χαρακτηριστικά τους

Ποίημα

Θεατρικό

Παραμύθια/Μύθοι

Νανουρίσματα

Διήγημα/Μυθιστόρημα

Πεζογράφημα

Εντοπισμός στοιχείων του ποιητικού λόγου

Θέμα, λέξεις ή εικόνες που επανέρχονται

Μοτίβα, ομοιοκαταληξία, ελεύθερος στίχος κτλ

Καλλιέργεια στοιχείων του αφηγηματικού λόγου

Ηρωες, ποιος λέει την ιστορία, πού, πότε (χωροχρονικά στοιχεία), μέσα που χρησιμοποιούνται

Αρχή, μέση, τέλος

Ρεαλιστικά και φανταστικά στοιχεία

Αφηγητής, συγγραφέας και ήρωες

Αφηγηματικοί ρόλοι, σχέσεις ηρώων

Σκέψεις, συναισθήματα

Καλλιέργεια στοιχείων του θεατρικού λόγου

Κουκλοθέατρο, παντομίμα, θέατρο σκιών κτλ

Ανάπτυξη της δημιουργικής ανάγνωσης και της δημιουργικής γραφής

Γλωσσικά και μη γλωσσικά στοιχεία ενός κειμένου

Προβλέψεις, Αναδιήγηση

Εικαστική αναπαράσταση

<p>Ενασχόληση και μελέτη της γραμματικής της λογοτεχνικής γλώσσας Κυριολεξία\Μεταφορά Αφηγηματικές τεχνικές Ποιητικά σύμβολα κτλ</p> <p>Σχέση λογοτεχνίας και άλλα είδη λόγου και σχέση λογοτεχνίας με άλλες τέχνες Μελοποιημένο ποίημα Κινηματογραφική μεταφορά</p>		
---	--	--

ΤΡΟΠΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	
1.Αφιέρωση διδακτικού χρόνου (γύρω στο 10%) ολόχρονα για τη λογοτεχνία	A' – Β' = 22 – 44 ώρες Γ' – Δ' = 18 – 36 ώρες Ε' – Στ' = 16 – 32 ώρες
2.Δημιουργία λογοτεχνικής γωνιάς ή πινακίδας σχετικής (π.χ. «το βιβλίο του μήνα» ή «το βιβλιόδεντρο» ή «γωνιά ανάγνωσης»)	A' - Στ'
3.Ανάπτυξη δύο ενοτήτων λογοτεχνίας	A' - Στ'
4. Ξεχωριστό τετράδιο λογοτεχνίας ή ανά ενότητα	A' - Στ'
5. Λογοτεχνικό βιβλίο/αξιοποίηση στο φάιλ εργασιών ως εργαλείο μάθησης	A' - Στ'

<p>3. Ενεργοποίηση των γονέων ΔΡΑΣΗ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Τι πρέπει να κάνουμε για να πετύχουμε τον στόχο μας; Ετοιμασία τρίπτυχου ενημερωτικού εντύπου για τα οφέλη της Φιλαναγνωσίας και γνωστοποίησή του στους γονείς. Διαδικτυακές συνδέσεις με γονείς και ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων- παραμυθιών από αυτούς προς τα παιδιά.</p>		
<p>4. Υποστήριξη εκπαιδευτικών ΔΡΑΣΗ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Τι πρέπει να κάνουμε για να πετύχουμε τον στόχο μας; Ενδοσχολική επιμόρφωση και συνεργασία με εκπαιδευτικούς που γνωρίζουν την παιδική λογοτεχνία. Ενδοσχολική επιμόρφωση και συνεργασία με τον Σύμβουλο Λογοτεχνίας. Εισαγωγή ΤΠΕ: Συνεργασία με κάποιον εξωτερικό συνεργάτη, ώστε να εκπαιδεύσει το προσωπικό στη διδασκαλία λογοτεχνικών κειμένων με τη χρήση βιβλίων επαυξημένης ανάγνωσης (Living Book)</p>		

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΡΤΟΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Φτιάχνουμε ιστορίες χρησιμοποιώντας κάρτες.

A. Τοποθετούμε σε τέσσερα κουτιά διάφορες κάρτες. Στο πρώτο κουτί βάζουμε φιγούρες ή κάρτες που περιέχουν πρόσωπα.

Το δεύτερο κουτί περιέχει καρτ ποστάλ, τοπία, σπίτια, μνημεία, δημοφιλείς τοποθεσίες κ.ά. Εναλλακτικά, ζητάμε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν τόπους και τοπία της αρεσκείας τους και τα τοποθετούμε μέσα στο κουτί.

Στο τρίτο κουτί τοποθετούμε ενέργειες-λειτουργίες: απαγωγή, μονομαχία, γάμος, τιμωρία, παγίδα, δοκιμασίες κ.ά.

Στο τέταρτο κουτί γράφουμε ή ζωγραφίζουμε αντικείμενα καθημερινής χρήσης, μαγικά, παράξενα, μηχανές κ.λ.π

B. Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Ένα παιδί από κάθε ομάδα τραβάει στην τύχη δύο κάρτες από κάθε κουτί. Τα παιδιά τοποθετούν τις κάρτες σε μία σειρά και στήνουν μια ιστορία σύμφωνα με το περιεχόμενο των καρτών που τράβηξαν. Κάθε ομάδα παρουσιάζει αρχικά τις κάρτες της και στη συνέχεια την ιστορία που δημιούργησε.

ΔΙΝΩ ΨΥΧΗ, ΦΤΙΑΧΝΩ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Γράφουμε ιστορίες με αφητηρία ένα αντικείμενο. Πρόκειται για το παιχνίδι της εμπύχωσης των αντικειμένων. Διάφορα αντικείμενα αποκτούν μιλά, συναισθήματα, μαθαίνουν από τις εμπειρίες τους στον κόσμο και μας παρουσιάζουν τις περιπέτειές τους.

A. Ξεκινάμε τη δραστηριότητα διαβάζοντας ή παρουσιάζοντας αποσπάσματα από ένα κλασικό παιδικό βιβλίο εμπύχωσης αντικειμένων, π.χ Ο θαυμάσιος μάγος του Οζ.

B. Στη συνέχεια αναζητούμε γύρω μας διάφορα καθημερινά αντικείμενα τα οποία θα μπορούσαν να μας διηγηθούν τις ιστορίες τους. Ενδεικτικά, διαβάζουμε την ιστορία «Η σχολική τσάντα που μιλάει» του Τζ.Ροντάρι από το βιβλίο «Παραμύθια σαν πλατύ χαμόγελο» .

Γ. Τα παιδιά εμφανίζουν ή περιγράφουν τα αντικείμενα που διάλεξαν και εξηγούν τους λόγους της επιλογής τους. Βοηθάμε τα παιδιά προτείνοντας περιπτώσεις όπως: Μια μέρα από τη ζωή ενός ζευγαριού γυαλιών, Η αρρώστια ενός πλυντηρίου, Ο περίπατος μιας τσάντας, Το απόγευμα ενός πινέλου κ.ά

Δ. Τα παιδιά διαλέγουν όποια περίπτωση τους αρέσει. Στη συνέχεια ξεκινούν να κάνουν υποθέσεις για το τι συνέβη στο αντικείμενο που διάλεξαν, ακολουθώντας τη φόρμα του παραμυθιού (αρχική κατάσταση-αναταραχή-δοκιμασία-τελική λύση). Στο τέλος, γράφουν μια σύντομη ιστορία και προαιρετικά την εικονογραφούν.

ΤΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ

Αναγνωρίζουμε το εξώφυλλο ενός βιβλίου από λεπτομέρειες του εξωφύλλου.

A. Μεγεθύνουμε το εξώφυλλο ενός βιβλίου που τα παιδιά γνωρίζουν. Ακολουθώντας, κρεμάμε το εξώφυλλο και το καλύπτουμε με ένα χαρτόνι. Πάνω στο χαρτόνι κόβουμε μικρά τετράγωνα χωρίς να τα αφαιρέσουμε. Ανοίγοκλείνουν σαν παράθυρα αποκαλύπτοντας τμήματα της εικόνας.

B. Οι ομάδες των παιδιών πρέπει να αναγνωρίσουν το βιβλίο ανοίγοντας ένα παράθυρο της επιλογής τους. Αν δεν τα καταφέρουν, ανοίγουν και δεύτερο παράθυρο κ.λ.π. Όταν το εξώφυλλο αποκαλυφθεί, ακολουθεί συζήτηση για το περιεχόμενο του βιβλίου.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΝΙΩΘΟΥΝ

Ψάχνουμε βιβλία τα οποία μας δημιουργούν συναισθήματα. Τα παιδιά περιφέρονται στους χώρους της βιβλιοθήκης και αναζητούν στα ράφια ένα βιβλίο:

- ✓ που μυρίζει
- ✓ που τρώγεται
- ✓ που είναι βαρύ
- ✓ μας ζεσταίνει
- ✓ μας συγκινεί
- ✓ είναι χαρούμενο
- ✓ είναι λυπημένο

Δεν υπάρχουν σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις. Οι επιλογές των παιδιών έχουν συμβολικό χαρακτήρα.

ΤΟ ΤΣΙΡΚΟ ΤΩΝ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Επινοούμε το δικό μας ήρωα και τον παρουσιάζουμε στους υπόλοιπους.

A. Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Σε κάθε ομάδα δίνουμε ένα φύλλο εργασίας με ελλειπτικά στοιχεία του ήρωα (ένα τρομαγμένο στόμα, μια γκριμάτσα, ένα χέρι κ.ά) και αφήνουμε τα παιδιά να τα συμπληρώσουν με τη φαντασία τους.

B. Οι ομάδες παρουσιάζουν τους ήρωες που έφτιαξαν. Οι επιλογές παρουσίασης μπορεί να στηρίζονται στα εξής:

- ✓ Το γενεαλογικό δέντρο: φτιάχνουμε ένα δέντρο με τους γονείς, τα αδέρφια, τους συγγενείς του ήρωα.

- ✓ Το δελτίο ταυτότητας: δίνουμε στην παρουσίαση του ήρωα τη μορφή ενός δελτίου ταυτότητας.
- ✓ Το κινέζικο πορτραίτο: τι θα ήταν αν ήταν παιχνίδι, ζώο, χρώμα κ.λ.π
- ✓ Η συνέντευξη: με τη μορφή ερωταπαντήσεων παρουσιάζουμε τον ήρωα.
- ✓ Η «φωτογραφία»: σκίτσο του ήρωα σε μια χαρακτηριστική στιγμή της ζωής του.

Γ. Κάθε ομάδα προετοιμάζεται για τη βιογραφία του ήρωα: τοποθετεί δηλαδή τα περιγραφικά στοιχεία μέσα σε ένα αφηγηματικό πλαίσιο.

Δ. Οι ομάδες παρουσιάζουν τις βιογραφίες των ηρώων.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

Αυτός είμαι!

Η ταυτότητά μου

Φωτογραφία ή ζωγραφιά:

Επώνυμο:

Όνομα:

Ηλικία:

Διεύθυνση (αν θες ζωγράφισε):

Τι ξέρω να κάνω καλά:

Το φιλαράκι μου είναι:

Ο μεγαλύτερος εχθρός μου είναι

Τι σιχαίνομαι να κάνω:

Το γενεαλογικό μου δέντρο:

Αν ήμουν χρώμα, φαγώσιμο, μυρωδιά, θα ήμουν:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

Για να φτιάξεις έναν ήρωα χρειάζεσαι λέξεις για:

Το δέρμα: ωχρό, απαλό, σκούρο, ροδαλό, μαύρο...

Το βλέμμα: σκοτεινό, άγριο, χαρωπό, γλυκό...

Τη μορφή: μεγάλος, γιγάντιος, χοντρός, σωματώδης, δυνατός, εύθραυστος, αδύναμος, νέος, κομψός, γέρος, μικρούλης, μικροσκοπικός, κοντόχοντρος, λεπτός, τεράστιος, ήρεμος, παχύς...

Τα ρούχα και τα αξεσουάρ του: γυαλιά, κοσμήματα, γραβάτα, καπέλο, γάντια, μπερτα, μπότες, ζώνη, παλτό, ραβδί...

Το χαρακτήρα του: συμπαθητικός, χαρούμενος, ευγενικός, γλυκός, φοβισιάρης, δειλός, εριστικός, καβγατζής, άγριος, μάγκας, φρόνιμος, σοφός, γνωστικός, κακός, επιθετικός, σοβαρός, κτηνώδης, άθλιος, γκρινιάρης, στριφνός, ντροπαλός...

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

Για να φτιάξεις ένα παραμύθι θα χρειαστείς:

- ✓ έναν ήρωα
- ✓ το αντικείμενο αναζήτησης
- ✓ έναν φίλο/βοηθό
- ✓ έναν εχθρό
- ✓ μια δοκιμασία
- ✓ έναν τόπο

5 λέξεις – ένα παραμύθι κι ένα πυροτέχνημα

Με αφορμή ένα γνωστό παραμύθι που δίνεται με τη μορφή 5 λέξεων π.χ. γιαγιά, λύκος, κοριτσάκι, δάσος, λουλούδια δίνουμε μια τυχαία λέξη π.χ. ελικόπτερο και φτιάχνουμε μια νέα ιστορία. Μια εναλλαγή αυτού μπορεί να είναι μια φωτογραφία ενός παραμυθιού και μια λέξη τυχαία ή ένα αντικείμενο.

ΜΠΕΡΔΕΥΟΝΤΑΣ ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Δημιουργούμε καινούρια παραμύθια ανατρέποντας παλιά γνωστά. Τα μπερδεμένα παραμύθια ξανατοποθετούν τους ήρωες με έναν άλλο τρόπο π.χ. ο λύκος διηγείται την ιστορία της κοκκινισκουφίτσας, η κακιά μάγισσα φοβάται και αποκαλύπτεται κάνοντας λάθη κλπ.

Η ΠΑΡΑΜΥΘΟΤΡΑΠΟΥΛΑ ΤΟΥ Propp

Ο V. Propp αναλύοντας τη δομή του λαϊκού παραμυθιού ανακάλυψε ότι σε κάθε μύθο υπάρχουν κάποια σταθερά στοιχεία, «οι λειτουργίες» των προσώπων που επαναλαμβάνονται και συνδυάζονται σε κάθε παραμύθι.

Σύμφωνα με τον G. Rodari αυτές οι λειτουργίες μπορούν να μας βοηθήσουν να φτιάξουμε αναρίθμητες ιστορίες, όπως στην περίπτωση της μουσικής που χρησιμοποιούμε τις νότες για να συνθέσουμε μελωδίες.

Μερικές από τις λειτουργίες αυτές είναι:

Απαγόρευση, παράβαση, παγίδα, βλάβη ή έλλειψη, αναχώρηση του ήρωα, αποστολή, συνάντηση με το δωρητή, μαγικά δώρα, εμφάνιση του ανταγωνιστή, αγώνας, νίκη, επιστροφή, άφιξη στο σπίτι, ο ψεύτικος ήρωας, δύσκολες δοκιμασίες, αποκατάσταση της βλάβης, μεταμόρφωση του ήρωα, αναγνώριση του ήρωα, ο ψεύτικος ήρωας ξεσκεπάζεται, τιμωρία του ανταγωνιστή..

Επιλέγοντας κάποιες από αυτές μπορούμε να φτιάξουμε μια παραμυθοτράπουλα. Τα παιδιά τραβούν στην τύχη 3 κάρτες, ή τις μοιράζουν σε ομάδες και κάθε ομάδα φτιάχνει τη δική της ιστορία. Ακόμη μπορούν να δημιουργήσουν τις δικές τους κάρτες με αντικείμενα ή εικόνες που παραπέμπουν σε διάφορα παραμυθικά θέματα π.χ. άλογο, δράκος, μαγικό ραβδί, κάστρο κλπ.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΦΑΝΤΑΣΙΑ – ΛΙΜΕΡΙΚ

Τα λίμερικ είναι ποιήματα διασκεδαστικά, παιχνίδια της γλώσσας και της φαντασίας. Μπορούμε να τα φτιάξουμε για ένα βιβλίο ακολουθώντας τον παρακάτω πίνακα:

1. Ήταν(κάποιος),
2. που(κάτι του συνέβαινε),
3. όμως.....(κάτι έκανε),
4. και..... (κάτι είπε),
5.(βρες ένα περίεργο επίθετο γι αυτόν)

Να ένα παράδειγμα:

